

Souhrn z předmětu X16EPD, ZS 2007

z přednášek a cvičení

Podnikání

- soustavná, cílevědomá a opakovaná činnost provozovaná za účelem dosažení zisku
- malý a střední podnik – do 250 zaměstnanců

Podnik

- základní entita podnikatelské činnosti, realizuje výrobu nebo nabízí služby
- soubor hmotných, osobních a nehmotných složek podnikání
- životní cyklus: vznik, růst, zralost, pokles, zánik (bankrot)
- hierarchie právních norem:
 - ústava, ústavní zákony, výnosy prezidenta, opatření senátu, zákony, nařízení vlády, vyhlášky
- právní úprava podnikání: především obchodní zákoník a živnostenský zákon
- právní formy podnikání: fyzická osoba, obchodní společnost, družstvo, státní podnik, ostatní
- živnost: ohlašovací (řemeslná, vázaná, volná), koncesovaná
- všeobecné podmínky podnikání: věk 18+, právní způsobilost, bezúhonnost, žádné daňové závazky vůči státu

Obchodní společnost

- osobní charakter (veřejná obchodní s.), kapitálový charakter (a.s., s.r.o.), smíšený (komanditní s.)

Veřejná obchodní společnost (v.o.s., veř. obch. spol., - a spol.)

- nejjednodušší obchodní společnost
- alespoň dva společníci
- všichni společníci ručí celým svým majetkem (solidárně za závazky společnosti) a jednají samostatně
- žádný základní kapitál

Společnost s ručením omezeným (spol. s r.o., s.r.o.)

- nejjednodušší kapitálová společnost
- 1-50 společníků
- minimální základní kapitál: 200 tis. Kč (každý společník jeden vklad alespoň 20 tis. Kč)
- možné i nepeněžité vklady (nejmene 30% 100 tis – co???)
- společníci ručí nerozdílně do výše souhrnu nesplacených částí vkladu všech společníků

Komanditní společnost (kom. spol., k. s.)

- komplementáři ručí za závazky společnosti celým svým majetkem
- komanditisté ručí za závazky společnosti do výše nesplaceného vkladu
- povinný vklad má jen komanditista – alespoň 5 tis. Kč
- obchodně zastupují jen komplementáři

Akciová společnost (a.s., akc. spol.)

- základní kapitál rozvržen na určitý počet akcií
- minimální základní kapitál je 2 mil. Kč
- akcionář neručí za závazky společnosti
- statutárním orgánem je představenstvo

Družstvo

- minimálně 5 členů, nebo 2 právnické osoby
- minimální základní kapitál: 50 tis. Kč
- družstvo ručí celým svým majetkem, členové jen do výše vkladu (pokud stanovy nestanoví jinak)
- nejvyšším orgánem je členská schůze

Podnikatelský plán

- soubor předpokladů o budoucnosti
- odpověď především na:
 - Kde jsme a jak jsme se sem dostali? (historie)
 - Kde chceme být? (plán do budoucnosti)
 - Jak se tam můžeme dostat? (strategie)
 - Co uděláme?
- obsahuje například:
 - vymezení projektu, profil firmy a produktu, analýza trhu, marketing a prodej, technologické operace, management a lidské zdroje, finanční informace

Majetková a kapitálová struktura firmy

- hodnota aktiv = hodnota pasiv
- majetková struktura – aktiva (prostředky, s nimiž firma hospodaří, které přináší zisk)
 - dlouhodobý majetek (investiční)
 - hmotná aktiva (nemovitý (domy) a movitý (stroje) majetek)
 - nehmotná aktiva (patenty, licence, sw)
 - finanční aktiva (podíly ve firmách)
 - krátkodobý majetek (oběžný)
 - věcná forma (zásoby) – materiál, výrobky, zboží
 - peněžní forma – pohledávky, cenné papíry, peníze
- kapitálová struktura – pasiva (kapitál, zdroje financování majetku)
 - vlastní kapitál („závazky“ vůči vlastníkům)
 - základní kapitál – výše vkladů při založení podniku
 - emisní ážio – příplatek nad nominální hodnotu akcie
 - rezervní fondy – tvořené ze zisku
 - akumulovaný zisk – zisk minulých let
 - zisk běžného roku
 - cizí kapitál (závazky vůči věřitelům – dluhy, přinášející ztrátu)
 - dlouhodobý (splatnost delší než jeden rok)
 - bankovní úvěry
 - podnikové obligace
 - termínované půjčky
 - krátkodobý (splatnost do jednoho roku)
 - bankovní úvěr
 - závazky dodavatelům
 - závazky k zaměstnancům

- rozvaha (balance) – přehled o majetku a financování
- likvidnost – schopnost aktiv rychle se přeměnit na peněžní prostředky
- likvidita podniku – míra schopnosti podniku uhradit své závazky v „blízké“ budoucnosti
 - větší likvidita snižuje výnosnost aktiv
- solventnost – schopnost firmy dlouhodobě hradit závazky
- čistý pracovní kapitál - ???

- vážená cena kapitálu (weight average cost capital):
$$WACC = \frac{r_E \times E}{C} + \frac{(1 - t_d) \times r_D \times D}{C}$$

E – vlastní kapitál (equity)

D – cizí kapitál (debt)

C – celkový kapitál

r_E – výnos vlastního kapitálu (po zdanění)

r_D – úroková míra

t_D – daň z úrokových výnosů

Účetnictví

- věrné a poctivé zobrazení skutečnosti
- účetní soustavy:
 - účetnictví podvojně
 - daňová evidence
- základní účetní výkazy:
 - rozvaha – balance aktiv a pasiv
 - výsledovka – výkaz zisků a ztrát
 - cash flow – výkaz o peněžních tocích
- náklady (N) – úbytek aktiv, vznik závazků
- výnosy (Vn) – přírůstek aktiv
- bilanční rovnice: $A = VK + D = ZK + AKZ + Zr + D = ZK + AKZ + (Vr - Nr) + D$
 - A – aktiva
 - VK – vlastní kapitál
 - D – cizí kapitál
 - ZK – základní kapitál
 - AKZ – zisk uplynulých let
 - Zr – zisk běžného roku
 - Vr/Nr – výnosy/náklady běžného roku
- účetní zásady
 - předpoklad pokračování firmy
 - akruální princip – náklady a výnosy se zahrnují do období s nímž věcně a časově souvisejí
 - zákaz kompenzace – položky se navzájem „neruší“
 - zásada opatrnosti – nezahrnují se očekávané zisky, ale očekávané ztráty ano
 - kontinuita
 - historické ceny – ceny z doby pořízení majetku
 - reálné ceny – současné ceny
 - vymezení okamžiku realizace
- cash flow (tok hotovosti): $CF = P - Vd = Z + odpisy \pm změna stavu zásob \pm pohledávky a závazky$
 - Z – zisk
 - P – příjmy
 - Vd - výdaje

Náklady

- dělení druhové (provozní, finanční, ...), účelové, utopené, opportunity cost
 - fixní – nemění se s objemem produkce
 - variabilní – mění se s objemem produkce
 - proporcionální – roste s nárůstem produkce konstantně
 - nadproporcionální – roste rychleji než objem produkce
 - podproporcionální – roste pomaleji než objem produkce

- bod zvratu – taková produkce, pro kterou jsou nulové zisky

$$Z = T - N = 0 = p \times Q - N_{fix} - N_{var} = p \times Q - N_{fix} - b \times Q$$

T – tržby

N – náklady

p – cena produktu

Q – počet výrobků

N_{fix} – fixní náklady

N_{var} – variabilní náklady

b – variabilní náklady na jeden výrobek

- příspěvek a úhradu fixních nákladů: $p - b$
- kalkulace nákladů – stanovení velikosti nákladů na kalkulační jednotku
 - náklady přímé – jednotkové
 - náklady nepřímé – režijní, souvisejí s více druhy výrobků
- přidaná hodnota – mzdy + odpisy + „provozní zisk“
- produktivita – produkce/vstupy, přidaná hodnota/mzdy
- provozní páka – změna zisku v souvislosti se změnou objemu výroby (tržeb)

$$S = \frac{\frac{Z_1 - Z_0}{Z_0}}{\frac{T_1 - T_0}{T_0}} = \frac{\delta Z}{\delta T}$$

Zisk

- EAT – čistý zisk
- EBT – zisk před zdaněním
- EBIT – zisk před úroky a zdaněním
- přidaná hodnota = osobní náklady + EBITDA
 - = o.n. + EBIT + odpisy = o.n. + EBT + úroky + odpisy = o.n. + EAT + daně + úroky + odpisy

- outsourcing – vyčlenění určitých činností mimo firmu

- rentabilita:

- ziskové rozpětí: $ROS = EBIT / T$

- vlastního kapitálu: $ROE = EAT / E$

- celkových aktiv: $ROA = EBIT / A$

- aktivita:

- obrat celkových tržeb: T / A

- doba obratu: $365 * \text{zásoby} / T$

Přidaná hodnota

- ekonomická: $E.V.A. = (ROE - r_E) \times E$

r_E – alternativní náklad vlastního kapitálu

- tržní: M.V.A.

Úročení:

$$q = 1 + r$$

- výpočet budoucí hodnoty (jednou ročně, m-krát ročně): $A_t = A_0 \times (1 + i)^t$, $A_t = A_0 \times \left(1 + \frac{i}{m}\right)^{m \times t}$

A_t – částka v roce t

A_0 – částka v roce 0

i – roční úroková míra

t – délka období

- spojitě úrokování: $A_t = A_0 \times e^{f \times t}$

f – úroková intenzita

- polhůtní (úrok se platí na konci období), předhůtní (úrok se platí na začátku období)

- jednoduché

- počet dnů: ACT (skutečný), 30E ($m = 30$ d), 30A (jako 30E, poslední měsíc může mít 31 dnů)

- délka roku: 365/366 nebo 360

- složené

- jednoduché úročení polhůtní: $I = \frac{K \times i \times t}{360}$, $UC = K \times t$, $UD = \frac{360}{i}$, $I = \frac{\sum_{j=1}^n UC_j}{UD}$

I – úrok

K -

i – úroková míra roční ?

t -

- úrok, úmor, splátka

UC – úrokové číslo

UD – úrokový dělitel

- spoření – ukládání částky několikrát ročně $U_x = i \times \frac{m - x + 1}{m}$, $U = \sum_{i=1}^t U_i = \frac{m+1}{2} \times i$

U – úrok

i – roční úroková míra

m – počet ukládání

x – které ukládání to je

- střadatel předhůtní (S) – celková naspořená částka při ukládání jedné koruny m-krát za rok

- na začátku uložíme S , za n let máme naspořeno K

$$q \times \frac{q^n - 1}{q - 1}$$

$$K = S \times \text{střadatel}$$

$$\left(S = m + \frac{m+1}{2} \times i \right)$$

- střadatel polhůtní: $S = m + \frac{m-1}{2} \times i$

- složené úročení polhůtní roční: $PV = \frac{FV_t}{(1+i)^t} \Rightarrow FV_t = PV \times (1+i)^t$

- úročení m-krát za rok: $FV_t = PV \times \left(1 + \frac{i}{m}\right)^{m \times t}$

- efektivní úroková sazba i_e : $1 + i_e = \left(1 + \frac{i}{m}\right)^m$

- zásobitel pro řadu na začátku roku, předlhůtní (Z_∞):
 - kolik vložit do banky každé období, aby mi to za nějakou dobu něco vyneslo

$$PV(H_x) = \frac{h_x}{(1+x)^x} = H \times q^{-x}$$

$$PV = H \times \left(\sum_{i=0}^{\infty} q^i \right) = H \times Z_\infty$$

$$Z_\infty = \frac{1+i}{i}$$

- abychom každý rok mohli vybírat částku K , musíme na začátku uložit S

$$\frac{q^n - 1}{q^n \times (q - 1)}$$

$$S = K \times \text{zásobitel}$$

- střadatel:
 - kolik mi vyneslo, když si každé období uložím něco do banky

Obligace

- dluhopis – cenný papír dlužnického charakteru, majitel má právo požadovat dlužnou částku + úroky po emitentovi

- hotovostní tok obligace (PV) – aktuální hodnota obligace

$$PV = \sum_{t=1}^T C_t \times (1+r)^{-t} + N \times (1+r)^{-T}$$

C_t – co dostanu každý rok

- obchodní úvěr, směnka (převoditelný cenný papír), leasing

- efektivnost – obecně vztah nákladů a účinků (například efektivnost investice)

- investice – majetek (aktiva) – není určený pro bezprostřední spotřebu, ale pro využití v další výrobě

- jednorázově vynaložené zdroje, které by měly přinášet příjmy v delším období

- do nákladů vstupují formou odpisů v době svého užívání

- hodnocení: výnosnost, rizikovost, doba splácení

- kritérium výnosnosti: $ROI = Z_r$ (průměrný roční čistý zisk) / IN (investiční výdaje)

- doba splácení prostá (PP) – takový rok, ve kterém se navrátí vstupní investice:

$$\sum_{t=1}^{PP} CF_t - IN = 0, \quad CF_t - \text{hotovostní tok v } t\text{-tém roce}$$

- doba splácení diskontovaná (P_p):

$$\sum_{t=1}^{P_p} CF_t \times (1+r)^{-t} - IN = 0$$

- čistá současná hodnota (NPV) – rozdíl mezi současnou hodnotou investice a výdaji na ní

$$PVN = \sum_{t=1}^T CF_t \times (1+r)^{-t} - IN$$

- vnitřní výnosové procento (IRR) – hodnota diskontu, pro kterou za dobu životnosti $NPV = 0$

$$\sum_{t=1}^{T_i} CF_t \times (1+IRR)^{-t} - IN = 0$$

Daně

- povinná, pravidelná, zákonem určená platba do veřejného rozpočtu